

Danskerne var ikke krigsforbrydere

Avisartikler og flere udsendelser på TV-kanaler har for nylig beskrevet danske SS-soldater som krigsforbrydere. Særligt er nedbrænding af en by i Kroatien i efteråret 1943 blevet fremhævet

De fleste danske medier har i løbet af august haft indlæg, som beskriver danske SS-frivillige som krigsforbrydere. Dels under tjeneste i Kroatien i efteråret 1943, dels under den efterfølgende krigstjeneste på Østfronten. En TV-kanal har eksempelvis anført at "de mejede kvinder og børn ned".

Krigsforbrydelser er godt avisstof

Krigsforbrydelser er naturligvis godt stof og har vakt stor opmærksomhed. Rigsadvokat Henning Fode er derfor pålagt at gennemføre en undersøgelse af de fremsatte udsagn. Opgaven bliver imidlertid let. Hidtil ukendte oplysninger fra justitsmyndighederne i Ludwigsburg i Sydtyskland anfører, at de jugoslaviske myndigheder ikke har gjort krav gældende overfor de enheder, som danske SS-soldater indgik i Kroatien i 1943.

Nye afgørende oplysninger fra tysk ret

Zentrale Stelle der Landesjustizverwaltung i Ludwigsburg har netop gennemgået sine arkiver i spørgsmålet om Division Nordland og Division Nederland. Justitsmyndigheden har som et af sine ansvarsområder de to divisioners ophold i Kroatien i tiden august - december 1943. Tyske jurister gjorde sidst status i spørgsmålet i 1981; resultatet var negativt. Hverken jugoslaverne eller andre myndigheder havde gjort krav gældende mod de mange danske soldater, der i fem måneder opholdt sig i Kroatien. En fornyet gennemgang af sagen viser i dag, at der ikke er yderligere oplysninger i sagen. Tyske, jugoslaviske eller andre myndigheder har altså ingen antydning af krigsforbrydelser i sine gemmer. Den danske rigsadvokat kan derfor koncentrere sine kræfter på at opretholde beredskabet mod rockerne.

Krigsforbrydelser kan ikke afvises

Fraværet af dokumentation for krigsforbrydelser i Ludwigsburg kan naturligvis ikke udelukke, at krigsforbrydelser har fundet sted. Dels er der forløbet over 50 år, dels er mange krigsdeltagere døde af naturlige årsager siden da. Få vidnesbyrd om de danske soldaters ophold kan derfor fremskaffes. Den oprindelige befolkning i Kroatien er i flere omgange efter 2. Verdenskrig udsat for forfølgelse og udrensning. Dels i forbindelse med præsident Titos overtagelse af styret i Jugoslavien, dels ved borgerkrige og

etniske udrensninger siden borgerkrigen brød ud i 1991. Landområdet blev sidst i 1995 udsat for meget alvorlige ødelæggelser, da den selvudrømte Republik Kraina (serbisk) blev nedkæmpet og Kroaterne overtog herpå selv kontrollen med landområdet. Ødelæggelserne i denne forbindelse har mange gange overgået de lidelser, der blev påført under de danske SS-soldaters ophold. En dansk TV-stations oplysning om, at danske SS-soldater "mejede kvinder og børn ned" har dog næppe hold i virkeligheden

Mere end 2000 danske statsborgere var SS-soldater fordelt på divisionerne NORDLAND og NEDERLAND i Kroatien 1943.

Den første dansker faldt 4 september 1943.

Den 25 november 1943 falder 50 mand i Hrastovica.

Yderligere 35 bliver såret; 27 undslipper.

28 savnede og faldne er danskere.

I alt er der dokumentation for et samlet dansk tab på 45 SS-soldater i division Nordland i Kroatien.

Alle tab skyldes kamp med partisaner fra forskellige politiske grupperinger.

I starten af december 1943 afgår divisionerne til Østfronten nær Leningrad tæt på den finske grænse.

Det skønnes, at 30 % af SS-soldaterne falder i de senere kampe i Baltikum. De sidste falder den 5 maj 1945 i Berlin.

Et mindre antal af danske SS-soldater i sovjetisk krigsfangeskab dømmes ved domstole i Sovjetunionen for krigsforbrydelser.

Kun få tillægger dog de stalinistiske skueprocesser nogen sandhedsværdi. Sidste krigsfange kommer hjem i 1955.

En dansk statsborger, der var vagt i en arbejdslejr, blev efter befrielsen ved dansk ret dømt til døden for krigsforbrydelser.

Alle danske statsborgere, der var ved tyske værnemagtsenheder, dømmes efter krigen efter danske særlove med tilbagevirkende kraft.

"Krigens love"

Mord er en forbrydelse. At slå fjendens soldater ihjel i krigstid belønnes med medaljer. Den almindelige borger kan have svært ved at se logikken. Men selv for krigen gælder visse love.

Under 2. Verdenskrig var flere love gældende. De vigtigste var Haagerkonventionen for landkrig af 1907 samt Geneve-konventionen af 1929 for sårede og krigsfanger. Først i 1949 vedtages et samlet lovkompleks benævnt Genevekonventionerne af 1949. Lovene og undervisning heri var ikke så entydig og gennemført som i dag.

Eksempelvis havde Stalins styre ikke godkendt de nævnte konventioner. Partisanerne i Jugoslavien bestod af forskellige politiske grupperinger eller bander af simple forbrydere. Efter daværende regler havde de kun en ringe eller ingen beskyttelse juridisk. De kunne efter en kort domshandling skydes som forbrydere. Praksis i Jugoslavien afspejlede disse forhold. Med nogle partisaner bestod et reelt forhold som mellem soldater fra to hære. Her blev krigens love fulgt og

krigsfanger blev udvekslet. Med andre grupperinger var der ingen forståelse. Her fandt SS-soldaterne savnede kammerater, der var slået ihjel og hyppigt fysisk forulempede. Sådanne oplevelser gjorde et stort indtryk på de danske SS-soldater.

Afbrænding af landsbyer

Afbrænding af landsbyer forekom. Det skete, hvis partisaner åbnede ild fra en landsby. Når landsbyen blev tilbage erobret, blev den i visse tilfælde nedbrændt. Det skete for at sikre, at fjenden ikke igen besatte landsbyen og brugte den som skjul.

Men herved blev bønderne frataget deres eksistensgrundlag. Deres eneste valg herefter var at melde sig hos partisanerne i bjergene. Eller søge ly i de i forvejen overbefolkede byer, der blev bevogtet af kroatiske- og SS-styrker.

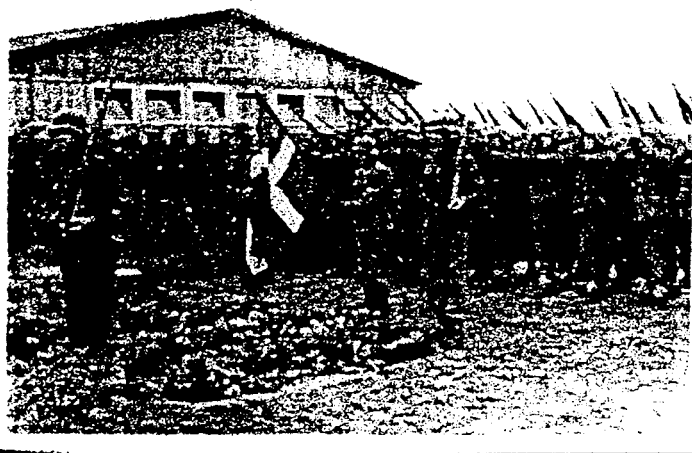
Om danske SS-soldater har deltaget i afbrændinger er uvist. Men det kan næppe betegnes som en krigsforbrydelse efter datidens målestok, når landsbyer er afbrændt.

Dagbogsoptegnelser

En frivilligs dagbog fortæller om en typisk dag i Kroatien; kun ca. 30 kilometer fra den bosniske grænse.

6.11.1943. "På en ellers rolig eftermiddag stikker kommunisterne to bondehuse i nærheden i brand. En gruppe sendes ud for at fordrive dem. Det koster desværre en falden og en såret. Den faldne - en

dans
begr
næst
Kom
hefe
hold
ved
æres
sænk
kiste
jord
inds

ker -
aves
e dag.
pagnic
n
er tale
graven
Under
salut
es
n i
en
vøbt i

et dannebrogflag."

19.11.1943. "Hen imod aften bombarderes Glina. De fjendtlige styrker i omegnen er blevet betydeligt forstærket i den senere tid. Den efterfølgende eftermiddag på ny artilleriild over byen. Kl. 22 intensiveres ilden og samtidigt hamrer maskingevær-ild mod os fra alle sider. Fjenden har lagt sig i en tæt ring om byen. Ifølge vore agenter drejer det sig om mindst 5000 partisaner udrustet med alle slags våben. Vi har knap 300 mand ude i stillingerne. De fleste er danskere, og vi ved, at de viger ikke".

Stadig nye krigsforbrydelser

Selv blandt hollandske, belgiske, italienske og canadiske FN-soldater har der i år været forlydender om krigsforbrydelser. Vågne journalister

er til stede i alle verdens brændpunkter. Intet kan forties i længere

perioder.

Soldater i dag modtager undervisning i krigens love; deres officerer eksamineres i kendskab til Geneve-konventioner. Alligevel sker overtrædelser. Brutale borgerkrige, hvor civile fraktioner griber til våben, vil altid være et arnested for forbrydelser. Det mest aktuelle eksempel er situationen i Algeriet. Men undervisning, aggressive medier og krigsforbryderdomstole forhindrer eller begrænser i dag forbrydelser mod menneskeheden.